

1.

KOOLIPÄEVAD

Oli jaanuarikuu New Yorgi osariigi põhjaosas kuuskümmend seitse aastat tagasi. Kõikjal laius sügav lumi. See lasus tammede ja vahtrate ja kaskede raagus okstel, see painutas mändide ja kuuskede harusid alla hangedesse. Lumekuhilad katsid põlde ja kiviaedu.

Mööda pikka teed läbi metsa rühkis kooli poole väike poiss koos oma suure venna Royali ja kahe õe, Eliza Jane'i ning Alice'iga. Royal oli kolmteist aastat vana, Eliza Jane kaksteist ja Alice kümme. Almanzo oli kõige noorem ja see oli tema esimene koolimineku, sest ta polnud veel üheksatki täis.

Ta pidi kiiresti astuma, et teisega sammu pidada, ja tema pidi ka lõunasöögimannergut tassima.

„Royal peaks seda kandma,” hädaldas ta. „Tema on suurem kui mina.”

Royal sammus eespool, suur ja mehelik, saapad jalas, ning Eliza Jane ütles: „Ei, Manzo. Nüüd on sinu kord seda kanda. Sest sina oled kõige väiksem.”

Eliza Jane oli kamandaja. Ta teadis alati, mida tuleb teha, ja sundis Almanzot ning Alice'it seda tegema. Almanzo tõttas Royali sabas ja Alice omakorda Eliza Jane'i sabas, astudes sügavates jälgedes, mille reejalased olid sisse ajanud. Mõlemal pool kõrgus hangedes pehme lumi. Tee kulges mööda pikka kallakut alla, läks siis üle väikese silla ja jätkus poolteist kilomeetrit jäises metsas kuni koolimajani.

Külm näpistas Almanzo silmalauge ja tegi ta nina tuimaks, aga toekate villaste riiete sees oli tal soe. Need kõik olid tehtud ta isa lammaste villast. Tema aluspesu oli koorevalge, aga pealisriiete jaoks oli ema villase lõnga ära värvinud.

Halli pähklipuu viljakestad olid andnud värvi lõngale ta palitu ja pikkade pükste jaoks. Siis oli ema selle kangaks kudunud ning leotanud kangast ja vanutanud selle raskeks paksuks villavildiks. Ei tuul ega külm ega isegi vihm, mis muidu kõik läbi leotas, ei pääsenud ema tehtud korralikust viltkangast läbi.

Almanzo särgi jaoks oli ta värvinud peenikese lõnga verevaks nagu kirsimari ning kudunud sellest õhukese pehme kanga. See oli kerge ja soe ja ilus punane.

Almanzo pikad pruunid aluspüksid käisid rea läikivate vasknööpidega ümber keskkoha särgi külge kinni. Särgikrae sai tihedalt kuni lõuani kinni nõõpida ja samamoodi ka tema pika pruuni viltkangast palitu. Sellestasamast pruunist vildist oli ema teinud talle veel mütsi mõnusat mütsikõrvadega, mis seoti lõua alla kinni. Ning ta punased labakud olid nõõri otsas, mis läks palituvarrukast üles ja kukla tagant läbi. Ikka selleks, et ta neid ära ei kaotaks.

Üks paar sokke oli tal tõmmatud tihedalt üle aluspüksisäärte ja teine paar lisaks pikkade pruunide pükste sääreotste peal ning jalas olid tal mokassiinid. Need olid täpselt samasugused mokassiinid nagu indiaanlaste omad.

Tüdrukud sidusid talvel välja minnes näo ette paksu näokatte. Almanzo oli poiss ja tema nägu oli katmata jäise õhu käes. Ta põsed olid punased kui õunad, nina punasem kui kirsimari, nii et kui ta oli üle kahe kilomeetri kõndinud, oli tal koolimaja nähes hea meel.

See seisis üksildasena keset jäist metsa Hardscrabble'i mäe jalamil. Korstnast tõusis suitsu ja õpetaja oli lükanud lumehangede sisse raja, mis viis ukse juurde. Viis suurt poissi rüsesid just raja kõrval sügavas lumes.

Almanzo kohkus neid nähes. Royal teeskles, et temal pole hirm, aga oli küll. Need olid suured poisid Hardscrabble'i asundusest ja neid kartsid kõik.

Nad purustasid lõbu pärast väikeste poiste kelkusid. Nad võtsid väiksema poisi kinni, keerutasid teda jalgu-pidi ringi ja lasksid tal siis, pea ees, sügavasse lumme lennata. Mõnikord sundisid nad kaht väikest poissi omavahel kaklema, kuigi nood ei tahtnud seda teha ja anusid, et neil lastaks minna.

Nood suured poisid olid kuusteist või seitseteist aastat vanad ja tulid kooli alles talvise semestri keskel. Nad tulid selleks, et õpetajale peksa anda ja kogu kool segamini lüüa. Nad hooplesid, et ükski õpetaja ei suuda selles koolis talvesemestrit lõpuni vastu pidada, ja ükski õpetaja polnudki seda suutnud.

Sel aastal oli õpetajaks kleenuke ja kahvatu noor mees. Tema nimi oli härra Corse. Ta oli lahke ja kannatlik ning ei andnud kunagi väikestele poistele selle eest peksa, et neil mõne sõna õigekiri meelest läks. Almanzol hakkas sees keerama, kui ta mõtles, kuidas suured poisid härra Corse'i läbi klobivad. Härra Corse polnud küllalt kogukas, et nendega kakelda.

Koolimajas jäi vaikselt ja käre, mida suured poisid väljas tegid, oli hästi kuulda. Teised õpilased seisis omavahel sosistades üheskoos ruumi keskel suure ahju juures. Härra Corse istus oma laua taga. Ta oli toetanud kõhetu põse kiitsakale käele ja ta luges raamatut. Ta tõstis pilgu ja ütles sõbralikult: „Tere hommikust.”

Royal, Eliza Jane ja Alice vastasid talle viisakalt, aga Almanzo oli vait. Ta seisis laua kõrval ja vahtis härra Corse'i. Härra Corse naeratas talle ja küsis: „Kas sa tead, et ma tulen täna õhtul koos sinuga koju?” Almanzo oli liiga mures, et vastata. „Jah,” jätkas härra Corse. „Sinu isa kord on käes.”

Iga pere maakonnas andis õpetajale kaks nädalat ulualust. Ta liikus talust tallu, kuni oli igal pool kaks nädalat veetnud. Siis lõpetas ta semestri.

Seda öelnud, koputas härra Corse joonlauaga vastu lauda – oli aeg tundidega alustada. Kõik poisid ja tüdrukud läksid oma kohale. Tüdrukud istusid ruumi vasakul pool ja poisid paremal pool, suur ahi ja puukast keskel nende vahel. Suuremad istusid tagumistes pinkides, keskmised keskmistes ja väikesed esimes-tes pinkides. Kõik pingid olid ühesuurused. Suured poisid suutsid vaevu põlved laua alla mahutada ja samas väikeste poiste jalad ei ulatunud maha toetama.

Almanzo ja Miles Lewis olid esimeses klassis, nii et nad istusid kõige ees ja neil polnudki lauda. Nad pidid aabitsat käes hoidma.

Siis läks härra Corse akna juurde ja koputas sellele. Suured poisid tulid kolinal eeskotta, ise valjusti ilkudes ja naerdes. Nad löid ukse mürtsuga lahti ja rüsisid sisse. Suurt kasvu Bill Richie oli nende ninamees. Ta oli peaaegu sama suur kui Almanzo isa ja ta rusikad

olid sama suured kui Almanzo isa omad. Ta trampis lume jalgadelt maha ja marssis kärarikkalt tagumisse pinki. Neli ülejäänud poissi tegid ka nii palju lärmi, kui suutsid.

Härra Corse ei öelnud midagi.

Koolis ei olnud lubatud sosistada ega niheleda. Kõik pidid olema täiesti vaikselt ja keskendumas oma õppetükile. Almanzo ja Miles hoidsid kumbki oma aabitsat käes ja üritasid mitte jalgu kõlgutada. Nende jalad väsisid istmeservalt alla rippudes nii ära, et hakkasid valutama. Mõnikord nõksatas üks jalg järsku, enne kui Almanzo selle pidama sai. Siis püüdis ta teeselda, et midagi ei juhtunud, aga tundis, kuidas härra Corse teda vaatab.

Poisid tagumises pingis sosistasid ja rüsesid ja põntsutasid raamatutega. Härra Corse ütles rangelt: „Palun mitte korda rikkuda.”

Viivukese olid nad vait, siis aga hakkasid jälle peale. Nad tahtsid, et härra Corse otsustaks neid kuidagi karistada. Ja kui ta seda teeks, hüppaksid nad kõik viis talle kallale.

Lõpuks kutsuti ette esimene klass ja Almanzo võis end istmelt maha libistada ning koos Milesiga õpetaja laua juurde minna. Õpetaja võttis Almanzo aabitsa ja andis neile sõnu tähthaaval ette lugeda.

Kui Royal oli esimeses klassis, oli ta sageli koju tulnud, käsi kange ja paistes. Õpetaja oli teda joonlauaga vastu peopesa löönud, sest ta ei osanud oma õppetükki. Siis ütles isa: „Kui õpetaja sind veel lööma peab, Royal, annan mina sulle sellise keretäie, mis meelde jääb.”

Aga härra Corse ei löönud kunagi joonlauaga väikese poisi kätt. Kui Almanzo ei osanud mõnd sõna tähthaaval öelda, käskis härra Corse: „Jää vahetunnil klassi ja õpi see ära.”

Vahetunni ajal lubati tüdrukud esimesena välja. Nad panid oma mütsi pähe ja palitu selga ning läksid vaikselt õue. Viieteistkümne minuti pärast koputas härra Corse aknale ja nad tulid sisse, riputasid üleriided eeskotta ning võtsid jälle õpiku käsile. Siis võisid poisid viieteistkümneks minutiks välja minna.

Nad tormasid hõigeldes õue külma kätte. Esimene, kes välja jõudis, hakkas teisi lumepallidega pilduma. Kõik, kellel oli kelk, ronisid Hardscrabble'i mäe otsa. Nad viskasid end kõhuli kelgule ja sööstisid pikast järe-sust nõlvast alla. Nad lendasid uperkuuti lumme, nad jooksid ja maadlesid ja pildusid lumepalle ja hõõrusid üksteise nägu lumega ning kisasid kogu aeg nii kõvasti, kui suutsid.

Kui Almanzol kästi vahetunni ajal oma kohale jääda, oli tal häbi, et pidi koos tüdrukutega klassis püsima.

Keskpäeval lubati kõigil koolitoas ringi liikuda ja vaikselt juttu ajada. Eliza Jane avas oma laua peal lõunasöögimannergu. Seal oli leiba ja võid ja vorsti, sõõrikuid ja õunu ning neli imemaitsvat tagurpidi-õunakooki, paksu kooriku all täidis suussulavate õunaviilude ja vürtsika pruuni õunavedelikuga.

Kui Almanzo oli viimsegi raasu oma koogist ära söönud ja sõrmed puhtaks lakkunud, jõi ta vett ämb-rist, mis seisis nurgas pingi peal, varrega kopsik sees. Siis pani ta mütsi pähe, palitu selga ja labakud kätte ning läks välja mängima.

Päike paistis peaaegu otse lagipähe. Lumi säras ja sätendas ning puuvedajad tulid Hardscrabble'i mäest alla. Kõrgel palke täis kuhjatud regede peal plaksutasid mehed piitsa ja hõikusid hobustele käsklusi ning hobused panid aisakellad helisema.

Kõik poisid tormasid huilates oma kelku reejalaste külge kinnitama ning need, kel polnud kelku kaasas, ronisid üles ja sõitsid puukoorma otsas.

Nad tuhisesid rõõmsalt koolimajast mööda ja teed pidi edasi. Õhk oli lendavatest lumepallidest paks. Ülal koorma otsas maadlesid poisid omavahel, nügides üksteist maha sügavasse hange. Almanzo ja Miles sõitsid hõisates Milesi kelguga.

Tundus, nagu poleks üldse aega mööda läinud sellest, kui nad koolimaja juurest ära tulid. Aga

tagasimineku võttis palju kauem. Alguses nad kõndisid, siis sörkisid, siis jooksid, ise hingeldades. Nad kartsid, et jäävad hiljaks. Ja siis nad juba teadsid, et jäävadki hiljaks. Härra Corse annab neile kõigile peksa.

Koolimaja oli vaikne. Nad ei tahtnud sisse minna, kuid pidid seda tegema. Nad hiilisid vaikselt klassi. Härra Corse istus laua taga ja kõik tüdrukud olid oma kohal, teeseldes õppimist. Poiste poole peal olid istmed tühjad.

Almanzo pugus kurjakuulutavas vaikuses oma kohale. Ta võttis aabitsa kätte ja üritas mitte valjusti hingata. Härra Corse ei öelnud midagi.

Bill Ritchie ja teised suured poisid ei teinud õpetajast väljagi. Nad tekitasid oma kohale minnes nii palju lärmi, kui said. Härra Corse ootas, kuni nad vait jäid. Siis sõnas ta: „Ma jätan selle ühe korra teie hilinemise tähele panemata. Aga ärge laske sel enam juhtuda.”

Kõik teadsid, et suured poisid jäävad jälle hiljaks. Härra Corse ei saanud neid karistada, sest nad võisid ta läbi peksta, ja seda nad teha kavatsesidki.